

Anna-Karin Edberg, professor i omvårdnad, ser kortsiktigt tänkande och jakten på effektivitet som ett stort problem för äldreomsorgen.

Vanvård symptom på stora problem

● Händelsen där en demenssjuk person utsattes för övergrepp av personalen är tecken på ett betydligt mer omfattande problem inom äldreomsorgen. Det menar Anna-Karin Edberg, professor i omvårdnad på Högskolan Kristianstad.

KRISTIANSTAD. Kristianstadsbladets avslöjande där personal på ett boende stoppade en tvättlapp med avföring i munnen på en demenssjuk person har väckt starka reaktioner. Den anställde stängdes av och splittring av personalgruppen föreslogs. Men det är lösningar i stunden,

som inte ser till den bakomliggande problematiken, förklarar Anna-Karin Edberg.

Hon tar en händelse i Gislaved som exempel, ett fall som fick stor spridning i media. Med en insmugglad bandspelare avslöjade en anhörig hur hans mam-

ma utsattes för grova kränkningar på ett boende.

– Personen lyftes ut i media och man menade att ”här har vi problemet”. Personalgruppen splittrades med tanken att ”nu blir allt bra”. Det man inte tog upp var att det tidigare skickats in flera anmäl-

ningar till Arbetsmiljöverket om dåligt ledarskap och där personalen uttryckte att ”vi klarar inte det längre”. Snart kom nästa skandal.

Precis som i Gislaved visar lex Sarah-utredningen i Kristianstadsfallet att det finns en historik bak-

om den enskilda händelsen. Kränkningarna var återkommande på avdelningen och chefsbytena många. En ”oetisk kultur” bland personalen konstaterades.

– Det här är ett symptom på något. Gislaved har efter detta gjort en jätteinsats med bland annat utbildning av personalen.

Visst finns det personer som inte borde jobba inom omsorgen och visst har man ett enskilt personligt ansvar för det man gör, men kompetens är en viktig förutsättning, förklarar Anna-Karin Edberg.

– **För att** arbeta med personer med demens måste man ha kunskap om sjukdomen. Om personen blir aggressiv kan det bero på rädsla eller smärta. Har du inget språk, vad gör du då för att freda dig?

Anna-Karin Edberg tar upp tre viktiga faktorer för en bra äldrevård: kunskap, tid och ett stabilt ledar-

skap. Långt ifrån alla inom omsorgen har utbildning. Bristen på kunskap om demens och äldres sjukdomar finns även bland cheferna. Tiden är minst lika viktig, om inte den finns räcker det kanske inte med kompetens.

– **De allra** flesta vill göra gott, de söker sig till vården för att de vill hjälpa andra. Får man inte den möjligheten och utsätts för stress finns det en risk att man stänger av de känslomässiga tentaklerna; för att överleva själv. Det ursäktar inte, men det är viktigt att ha med. Det räcker alltså inte att plocka bort folk, man måste också ge personalen som är kvar förutsättningar att göra ett bra jobb.

– En demenssjuk person behöver tid och lugn. Skyndar man på så går det inte. Det måste också finnas ett stabilt ledarskap som kan stötta och vägleda, som har diskussioner

FOTO: TOMMY SVENSSON

”Kortsiktigheten är ett stort problem. Det går ut på att få årets budget att gå ihop. Man drar ner, men i slutändan blir det ändå dyrare.”

ANNA-KARIN EDBERG
Professor i omvårdnad

Nyheter

Dement fick bajs intryckt i munnen

Personalen på demensboendet uppges ha utvecklat en "otetisk kultur" med hot och kränkningar av de boende. Orsaken anses vara brist på styrning och ledning, vilket omsorgen kritiserades för redan 2015.

KRISTIANSTAD Sommarrens 2015 ska två anställda på en demensvårdsenhet på kommunalt äldreboende "få bajs intryckt i munnen". Det är en uttalande som uttrycker en av de många kränkningar som personalen på boendet utsätts för, enligt en rapport från en utredning som gjorts av kommunens utredningsenhet. Utredningen har tagit del av ett stort antal vittnesuppgifter från boende och personal. Enligt utredningen har personalen på boendet utvecklat en "otetisk kultur" med hot och kränkningar av de boende. Orsaken anses vara brist på styrning och ledning, vilket omsorgen kritiserades för redan 2015.

Utredningen har tagit del av ett stort antal vittnesuppgifter från boende och personal. Enligt utredningen har personalen på boendet utvecklat en "otetisk kultur" med hot och kränkningar av de boende. Orsaken anses vara brist på styrning och ledning, vilket omsorgen kritiserades för redan 2015.

Utredningen har tagit del av ett stort antal vittnesuppgifter från boende och personal. Enligt utredningen har personalen på boendet utvecklat en "otetisk kultur" med hot och kränkningar av de boende. Orsaken anses vara brist på styrning och ledning, vilket omsorgen kritiserades för redan 2015.

med sin personal om värdegrund och vad man vill med sitt arbete. Det här måste genomsyra hela organisationen.

Kommuner hänvisar ofta till dokument som visar att man har en värdegrund i verksamheten, men vad är den värd om den inte går igenom i alla led, undrar Anna-Karin Edberg.

Det finns många goda exempel där man har lyckats. Anna-Karin Edberg lyfter fram äldreboenden i Göteborg som drivs av Tre stiftelser. Där är fokus att man ska kunna leva ett värdefullt liv även på ett äldreboende. Man satsar på livskvalitet, har kökschef, mat av hög kvalitet, trädgård med höns och några undersköterskor har bytts ut mot kulturarbetare, bland annat.

– Det handlar om vilja och att använda pengarna rätt. Det här är en stiftelse där alla pengar går tillbaka

in i verksamheten. De har inte mer pengar än andra boenden, men de lyckas ändå.

Omsorgen i Kristianstad har de senaste åren stängats med stora underskott och omfattande nedskärningar. Ledning och styrning av verksamheten har fått stark kritik, chefer har sparkats och enhetscheferna flyr. Nu går man dessutom in i en av de största omorganiseringar någonsin när Kristianstadsmodellen införs. Oron och frustrationen bland personalen är stor just nu.

Varför har äldreomsorgen hamnat i den här situationen?

Ekonomisk lönsamhet har blivit den röda tråden, både i omsorgen och vården, menar Anna-Karin Edberg.

– När vi enbart fokuserar på ekonomi har vi tappat vad det handlar om. Man jobbar med schemalagningar; hur man kan

använda personal mest effektivt. Man tittar inte på sjukskrivningarna som faktiskt kostar mycket mer. Kortsiktigheten är ett stort problem. Det går ut på att få årets budget att gå ihop. Man drar ner, men i slutändan blir det ändå dyrare. Politikerna måste titta på vad som lönar sig långsiktigt, inte enbart inom mandatperioden.

Anna-Karin Edberg var med och tog fram Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demens 2010. Där utgår man från en personcentrerad vård och att ge personalen möjlighet till långsiktig utbildning. Men det är få arbetsgivare som släpper iväg sina anställda för utbildning, berättar hon.

– Utbildning är en kostnad initialt, men Socialstyrelsen har räknat ut att på sikt minskar kostnaderna.

De som bor på äldre-

boenden i dag är multisjuksjuka. Cirka 70 procent har någon form av demenssjukdom. Utgångsläget är därmed ett helt annat i dag, trots det har personaltäteten inte ökat, menar Anna-Karin Edberg.

Samtidigt står äldreomsorgen inför ett omfattande rekryteringsbehov på grund av pensionsavgångar.

– Vi står inför avgrunds-siffror. För att få in folk måste man ändra villkoren så man vill jobba och man måste ta hand om personalen som finns så de stannar kvar. Ungdomar måste få en positiv bild av äldreomsorgen och då är de som jobbar där den viktigaste reklampelaren.

TEXT
KAROLINA ALFREDSSON
karolina.alfredsson@kristianstadsbladet.se
044-18 55 01

OUTLET

FYNDA MODEKLÄDER TILL KANONPRISER!

KÖP 3 BETALA FÖR 2!

Erhåll det billigaste plagget kostnadsfritt.

ÖPPET: 28/1, 25/2 & 25/3 KL.10-14

S. KASERNGATAN 6, KRISTIANSTAD **KARINS** DIN HELHET www.karinsdinhelhet.se

Vitemölla Badhotell
3 Mars - 12 April
Drink, 5-rättersmeny, kaffe, logi & frukost
Vardag 895kr pp / Helg 1095kr pp

Alla hjärtans dag
Vi firar lördagen den 11 februari
Romantisk middag för 2, logi & frukost
1095kr pp

- 10 % Konferenser februari & mars
(gäller ej dagskonferens)
Välkomna!
0414 - 70 000

JAZZ & GÄST
FREDAG
19.30
3
FEBRUARI
2017

Joanna Pascale & Some Band!

Boka plats/ev. förtäring senast onsdag 1/2 kl. 12.00
Buffé från La Finestra Italiana 150 kr.
0709 450 399 eller info@aseum.se
Entré: 250 kr, medlemmar 200 kr
Servering från 18.30

AOS EUM
AOSEUM Vallgatan 16 Åhus www.aseum.se